

Гонар і слава вам, савецкія жанчыны!

Скульптар Вера Ігнатаўна Мухіна стварыла выдатную групу «Рабочыя і калгасніцы», поўную імклівага руху наперад. Рабочыя і калгасніцы! Так ідуць яны побач праз усё жыццё, як родныя брат і сёстры, працуючы дружна і зладжана, уважліва і непарушы саюз рабочага класа і калгаснага сялянства.

Скульптурная група В. Мухінай сімвалічная і ў іншым сэнсе. Разнаволеная Вялікім Кастрычнікам, савецкая жанчына стала раўнапраўным членам нашага грамадства, актыўным будаўніком камунізму. Пяпер чыжы аднадушна такі ўдзел работ, такую галіну народнай гаспадаркі, дзе б не працавалі нашы жанчыны. Работніца і калгасніца, урач і настаўніца, вучоны і бібліятэкарка, дзяржаўны дзеяч і будаўніца...

Уладзімір Ільіч Ленін марыў а гэтым часе, калі і кухарка навучніца кіравалі дзяржавай. І вось у гэты незабыўны час мы і жывём цяпер. Чатырнаццаць лепшых дочак беларускага народа выбраны дэпутатамі Вярхоўнага Савета СССР, 149 — дэпутатамі Вярхоўнага Савета БССР. Больш 28 тысяч жанчын — дэпутатаў абласных, гарадскіх, раённых, заводскіх і сельскіх Саветаў дэпутатаў працоўных. Ці ж гэта не адзнака нашага часу, яго выдатных заваў і перамоў!

Пры Савецкай уладзе адыйшлі ў нябыт прыказкі: «Баў тады людзьмі завучы, як у поле ідуць», «Бабіна дарога ад печы да парог». Гэтыя прыказкі надалі часта трапілі характэрнае экспанататарскае ідэі, пры якім жанчына не лічылася за чалавека і ўсё наваколлі свет для яе абмяжоўваўся сям'ёй, кухняй і дарожкай.

Нібы малыя парасткі, пацвігнуліся да сонца культуры і ведаў тысячы, мільёны жанчын нашай краіны. Яны ліквідавалі сваю непісьменнасць, а настая ішлі на рабфакі, адначасова працуючы на прадпрыемствах, будоўлях, у сельскай гаспадарцы.

Шумела маладое жыццё, спявала, змагалася. Яно нараджала герояў працы і барацьбы.

Прыгожым, чыстым і яркім было жыццё славян дачкі беларускага народа Веры Харужай. Ні ў турмах панскіх Польшчы, ні ў фашысцкім лагэце не скарылася ёй годзе, смелая сэрца. У адным са сваіх шматлікіх пісьмаў Вера пісала: «Пасля шатнаццаці год напружанай, гарачай барацьбы я вярну і з новай глыбінёй і вострай разумнасцю, што любіць свой народ, свой родны край, сваю ўладу і свабоду — гэта надлежана справа, што любіць гэтай абшчынцы жорсткім, пачуццям болям, багатымі, настолькі пакатілі душы і цела, і ўсё ж няма такой ахвяры, перад якой спыніўся б любіць а тваё жыццё і дочка, прамыястая мая Беларусь!»

Бессмертнае імя тых, хто мужна і смела ішоў на штурм царызму, хто са зброй у руках адстаяў завабы Кастрычніка ў дні грамадзянскай і Вялікай Айчыннай войнаў. У славян катогорыя жанчын-рэвалюцыянерак побач з імянамі Ганні і Марыі Ульянавых, Надзежы Крупецкай, Клары Цэткін называюць імямі мільянаў Веры Салаўкі і Марыі Жэнь, якія неадразава саўракаліся з Леніным і многа зрабілі для перамогі Кастрычніка.

Жанчыны Савецкай Беларусі муж-

ПРАЛЕТАРЫІ УСІХ КРАІН, ЯДНАІЦЕСЯ!

ЛІТАРАТУРА І МАСТАЦТВА

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАУЛЕННЯ СЯЮЗА ПІСЬМЕННІКАУ БССР.

№ 19 (1553)

Аўторак, 7 сакавіка 1961 года

Цана 4 кап.

Я ЛЮБЛЮ ЦЯБЕ, ЖЫЦЦЁ!

Ала працуе на канвейеры. Яна спрытна аперыруе нікелевым пілішам і палілікам. На ўсёх іхх — пагоныя лініі. Дзяўчаты-матэрыялы ў белых халатах збіраюць дэталь і вядуць пайкі, маючы вузлы.

Плаўня рухавіца на канвейеру тэлевізара. На колькі хвілін яны прымыкаюць ля кожнага рабочага. Настройчыцы — сабрэўкі Ірына Сярпінская, Маша Драб, Нэла Трахціберг, Тоня Міхайлава «ставяць ім «голос». А далей зборчыцы адзіночна будуюць тэлевізары ў прыгожым футляры.

Ала завяршыла мантаж тэлевізара. Пасля таго, як яна зробіла апошнюю пайку, правяршыць і ўкладзе належным чынам безліч рознакаляровых правадоў тэлевізара накручваюцца на другіх канвейерах, дзе працуюць настройчыцы.

У тэлевізарным цэху Ала працуе з дня яго заснавання. Яна маніравала першую мадэль тэлевізара «Беларусь» і добра памятае дзень, калі ў іх цэху ўпершыню ўспыхнулі блакітнымі агнімі экраны. Гэта была першая перамога маладога калектыву, першая радасць. З таго часу праз яе рукі прайшлі дзесяткі тысяч тэлевізараў.

Поспех прыйшоў не адразу. Стаць кваліфікаванай мантажніцай нялегка. Ад умелства мантажніцы залежыць якасць тэлевізара, тэрмін яго службы.

Міншай дні. Малады калектыў асабліва мадэль тэлевізайна. Ала ўважліва прыглядзілася да работы старошчыцы, пераймаючы іх прыёмы працы. Ёй было радасна, што яе цэх змагаецца за званне цэха камуністычнай працы, што іх тэлевізары ідуць з высокай маркай дыплама першай ступені.

Хутка пра Алу Цырк загаваралі. Яе работу ставілі ў прыклад. — Мой першы памочнік, — так гаварыў пра яе майстар А. Ярошкі.

Неўзабаве Алу як лепшую работніцу, будучага эканаміста, вылучылі на пасадку нармюроўшчыцы. Новая работа была складанай, але аднастайнай. У свабодным хвілінах Ала ішла ў цэх і з хваляваннем глядзела на працу сябровак. Дзяўчаты сустракалі яе з радасцю. І тады Ала становілася шкада, што яна вельмі проста пакінула свой калектыў.

— Дазвольце мне вярнуцца на канвейер, — папрасіла аднойчы Ала начальніка цэха.

Той быў заўважлівы. «Прысцяжы ў цэх, калі тут і зарплата вышэйшая, і калі тут і вучоба лепшая — адна змена? — падумаў ён. Нагадаў дружную зладжаную працу камсамольскай брыгады, радасныя твары дзяўчат і азраўнеў, што так настойліва кліча Алу ў цэх.

Ала зноў заняла сваё месца на канвейеры. Зноў перад ёю кожны дзень прывітаўшы прыгожыя тэлевізары. Яны прымыкаюць ля яе на хвіліну — другую.

А напярэдніцы Кастрычніцкіх свят Ала Цырк была прысвоена высокае званне ўдзяльніцы камуністычнай працы. Яе імя занесена ў Кнігу гонару завода. Неўзабаве ганаровае званне заваявала і Ала брыгады.

Вясной Ала скончыла вучобнае аддзяленне аўтаматэаграфічнага інстытута і стане інжынерам. Пра гэта ў тэлевізарным цэху гавораць з гонарцамі.



На здымку: брыгадзір брыгады камуністычнай працы Марыя Да-шчыцкая (справа) і член брыгады памочніца Зіна Дуладарчык. Фото Ул. Крука.

На заводзе ў Марыі пачалося новае жыццё. Дзяўчаты прынялі яе ў сваю сімку.

Шчырае дружба нарадзілася ў працы, дапамагаючы дзяўчатам пераадоляць цяжкасці, што паўставалі часам на шляху малады спецыялістаў. Гэтай дружбы кілака іх на сямейны дзёржыя планы.

Камсамольцы цэха абралі Марыю сваім вожакам. Цяпер маладая настройчыца ўзначаліла вядзю атрад маладых рабочых, якіх толькі выходзіць на шырокі дарогі жыцця.

— Люблю я завод, нашых людзей, іх працу, — гаворыць Марыя. — Хочацца працаваць, вучыцца так, каб заўсёды прыносіць радасць людзям.

Марыя нічога не сказала пра сваё нялёгкае дзяціштва. Яна не расказвала, як лютая ваенная зімою перасталі прыходзіць лісты ад бацькі. І як ад цяжкага гора захварэла маці. А ёй, старэйшай у сям'і дзесяцігадовай дзяўчынцы, трэба было даглядаць хворую маці, сестрычку і брата. Марыя вясною заслава агарод, вяла ўсю небагату гаспадарку і хадыла ў школу.

ДЗЕНЬ ЗА ДНЁМ

Мінаюць гады, падае! Шпарка мінаюць. Мільёны ў памішні згоды нялёгкага жыцця. Жыццям, у якім добра помніцца раніца «кукарэўка» перні і галасістае шубоўчанае салаць.

— А салаць у нашых краях!... Салаць штодзень — усіх не пераслухаеш!

Словы гэтыя належыць Ганне Кузьмінчыне Варанцовай — чалавечу, улюбленаму ў сваю працу сельскай бібліятэкарцы.

Сельскай! Усё жыццё яе, Ганні Кузьмінчыне, тут, на вёсцы, ад самага маленства да сённяшніх не малых узростаў.

Успамінаюцца дванаццаці гады. Цяжка, галодныя, халодныя. — Башка вярнуўся дахаты з вайны, пачаў зноў настаўнічаць. Я таксама вырашыла стаць настаўніцай, — расказвае Ганна Кузьмінчына.

Гэтая акраб башка і не хацеў. — Хопіць таго ўжо, што мы з маці столькі год цягнем гэтую лячку. Выйрай другую, лепшую професію... З мізміным везучымкам, пакінушы запіску любімым бацькам, пехатою пайшла яна з-пад Клімавіч ажно ў Мясіслаў. Тэхнікум педагогічнае яе вабіў, быў яе марою.

— Ваця Ганна лепш за ўсіх экзамэн залала! — дайшло да башкоў, якія і не ведалі, дзе лачка, што з ёю. — Скончыла тэхнікум — і пайшла гад настаўніцкай працы. Турботнай, нялёгкай.

— Шкалон з людзьмі і машынамі эвакуіравалі ў Рыбінск. Хацелася будаўніцка-чыгуначнікам вывезці ўсе экскаватары, таму замарудзіліся яны крыху і трапілі ў акружэнне. Шкалон захавала нейкая штабная варажка насця.

Усё пацвігнулі на дыпыт. Варанцова пачыла за камісарку і вырашыла распрасціць.

Прыходзіць узброены немец у калямеру і загадае: — Збірай свае рэчы і выходзь хутчэй.

Варанцова выйшла. — Я бачыла цябе будаўніцам на дароце, — выгледзіла, — шыпя немца, і пачаў «бачыць» прыкладам... у спіну.

— Вунь, праз дарогу, бачыш яму? Там, пад галлем, пасядзі да ночы, камісар! — А талі ідзі!... Увайшла. Варанцова глянула ў вочы канвайра. Той нахіліўся да яе рукі, ухапіў яе і пацалаваў.

Пад Масквой, камісар, немцы будуць рабыць! Ідзі! — І ён стрэліў колькі разоў у паветра.

Немец-камуніст паверыў у тое, што яна камісар, і прыняў усе захаваныя каб захавалі ёй жыццё.

Ноччу ў дзень, цяжка, поўная небяспекі дарога ў Магілёў, дзе жыла і працавала сёстра. А там уладкаванне ў швейную майстэрню. Працавала ў ёй да тых радзімых дзён, калі вярнуліся свае розныя, савецкія воіны і пайшлі ў далёкае наступленне аж на Берлін.

Вярнулася шчасце. Гэта — жыццё і працаваць Гэта — рабыць тое, што патрэбна людзям.

3 САМАІ раніцы жыхароў Ашмян уладкавала вестка: у мясцовым Народным тэатры прыходзіць шафя — народны артыст СССР Г. Глебаў, народная артыстка рэспублікі В. Пола, заслужаная артыстка БССР Л. Шышко і дырэктар Тэатра імя Я. Купалы А. Целічан. Гэта быў не звычайны шафя, а шафя майстроў беларускай сцэны. Яшчэ загадала афірма панядельні ашмянчанам, што ў іх Народным тэатры ў спектаклі «Паўлінка» паступіць купалаўцы — артыст Г. Глебаў у ролі Прыямыя Пустарэчы і артыстка В. Пола ў ролі Агаты. І хоць білеты былі распроданыя за некалькі дзён наперад, да дырэктара Дома культуры Т. Журко напсысана званілі па тэлефоне: вельмі многа было жадаючых паглядзець такі цікавы спектакль.

Купалаўцы ў Ашмянах

ваў тую ці ішоў мізансцэну. Крыху кранула самадзейным артыстам А. Міхееўна і А. Паквой, што яны не могуць выступіць у такім цудоўным ансамбл: іх ролі выконваюць сёння ганаровыя госці. І разам з тым для іх не меншае шчасце навушыцца супраўданаму майстэрству з глядзельцаў залы.

Рэпетыцыя крыху стаміла і самадзейных артыстаў, і гэсцей. Але ўсё разшылася радасна і ішчаліва. «Мы ніколі нават не марылі аб такой сустрэчы, — дзеціца ўражаннямі пасля рэпетыцыі служачка дзяржаўнага банка Е. Архіпава, таленавіта выканаўца ролі Паўлінкі. — Для нас вялікі гонар выступіць на сцэне разам з вядомымі майстрамі. Гэта акрыяе нас і дае магчымасць многаму ў іх павучыцца».

Вечарам зала была перапоўнена. На спектакль Народнага тэатра прыходзілі работнікі абласнога і рэспубліканскага дамоў народнай творчасці, партыйныя кіраўнікі раёна і вобласці, міністр культуры БССР Р. Кіслёў і ішматлікі госці.

Перад пачаткам спектакля артыст сакратар райкома партыі Л. Сікора прадставіла гледачам гэсцей і дае слова дырэктару Тэатра імя Я. Купалы А. Целічану. Ад імя калектыву старэйшага беларускага тэатра ён вітае ашмянскіх аматараў сцэны і запэўняе, што і надалей ён будзе аказвацца дзейнай творчай дапамогай Народнаму тэатру.

Шэфя застасіся і на другі дзень, каб прысутнічаць на генеральнай рэпетыцыі спектакля «Паўлінка на арбіце» па п'есе А. Маякоўска, якую Ашмянскі народны тэатр паставіў у ліку першых у рэспубліцы.

Ашмянцы не забудуць гэтую выдатную падышоў і іх культурным жыццём. А Народны тэатр вынесе з сумеснага спектакля карысны практычны ўрок, які паспрые новым поспехам у далейшай творчай працы.

С. ПЯТРОВІЧ.

На здымку: сцэна са спектакля «Паўлінка» ў паставішчым Ашмянскага народнага тэатра. У роліх: Агата — народная артыстка БССР В. Пола, Пустарэчы — народны артыст СССР Г. Глебаў, Быховскі — артыст Народнага тэатра Э. Лукша, Крыніцкі — артыст Народнага тэатра Г. Падляцкі.

НАСУСТРАЧ УСЛАВІЦЬ СПРАВЫ НАРОДНЫЯ

Калектыў Народнага ансамбля песні і танца го-мельскага Палаца культуры чыгуначнікаў імя Ул. І. Леніна ў канцы лютага выехаў у Маскву. У праграму мы ўключылі музычна-харэаграфічную кампазіцыю ў духу адзінацціх, прысвечаную дружбе і братэрству савецкіх народаў.

Гомельскія самадзейныя артысты пазнаёмілі са сваім самабытным нацыянальным мастацтвам чыгуначнікаў Маскоўскага вузла і калектыву камуністычнай працы лакаматыўнага дэпо Масква — Сартыровавіча. Два вечары паказалі канцэртную праграму ў Крамлёўскім тэатры. Цяжка перадаць словамі радасць і вялікае хваляванне, якія адчуваў кожны ўдзельнік ансамбля перад выступленнем на імператарскім сцэне, вядома, што ён прадставіць у сталіцы беларускае самадзейнае мастацтва.

Паводле водгукаў друку і гледачоў відаць, што нашы сталічныя гастролі, якія з'явіліся своеасабытным экзамэнам на творчую сталіцу, прайшлі ўдала. Гэта яшчэ больш акрыяе калектыву.

Ідучы насустрач XXII з'езду нашай партыі, ансамбль паставіў перад сабой задачу — уславіць у музыцы і песні паказць сродкамі харэаграфіі славян працоўныя справы людзей Савецкай Беларусі, гіганцкі размах будаўніцтва, родную прыроду. Цяпер, вядома, цяжка сказаць, як усё гэта ў нас атрымаецца. Але самадзейныя артысты гарыць кожным зрабціч новаю праграму цікавай і запэняльнай, з мастацкай выдумкай. Ю. Семянкі паабяцаў даслаць нам сваю новую песню на сучасную тэму. Хацелася б, каб і другія беларускія кампазітары дапамагалі нам у ажыццяўленні творчых задум.

Народным ансамблям і тэатрам буйным самадзейным калектывам не шкодзіла б час ад часу выязджаць у іншыя гарады рэспублікі і за яе межы ў парадку абмену канцэртнымі праграмамі. Гэта паспрые тым, каб самадзейныя калектывы заўсёды былі ў творчай форме.

А. РЫБЯЛІНКА, народны артыст БССР, мастак і кіраўнік Народнага ансамбля песні і танца гомельскага Палаца культуры імя Ул. І. Леніна.

Наш абавязак

Пераварыць клубы і бібліятэкі на вёсцы ў цэнтры прапаганды дасягненняў навуцы і тэхнікі, вопыту перадавоў сельскай гаспадаркі — пад такім лозунгам працуюць ішпер работнікі культуры Хойніцкага раёна. Каб найлепш прапагандаваць рашэнні сталіцкага Пленума ЦК КПСС, закладчы клубу і бібліятэкі абавязаліся да красавіка бягучага года на калгаснае і саўгаснае фермах стварыць культурна-адукацыйныя цэнтры. Дошкі паказнікаў спартоўцаў, гаспадарчых вітрынаў, папярэй сеткі бібліятэка-перасоак. Пры клубах і бібліятэках будучы пастарана працаваць сталы даведкі і агітпункты.

Агітацыяна-мастакі брыгады ствараюцца пры Аўрамаўскім, Машышэўскім, Навасёлкаўскім, Страліцкім, Аравіцкім і ішых сельскіх клубах. Клубы і бібліятэкі праводзяць тэматычныя вечары «Каралева паляў — кукуруза». Добра прайшлі ў Навасёлкаўскім, Глобескім, Машышэўскім сельскіх клубах, Вялікашэйскай, Аравіцкай сельскіх бібліятэках. У клубах і бібліятэках, у чарвоных кутках будучы прагнаны лекцыі і даклады, праведзены эканамічныя канферэнцыі па пытаннях сельскагаспадарчай вытворчасці, вечары сустрэч перадавоў сельскай гаспадаркі. У першым квартале будзе створана 14 кіналекторыяў. Пры Страліцкім, Аўрамаўскім, Аравіцкім стацыйнарах і на торфазалодзе ўжо чытаюцца лекцыі і даклады перадаванай ашмянскай філіялаў на навукова-папулярныя і сельскагаспадарчыя тэмы.

Уключыліся ў барацьбу за ганаровае званне ўдзяльніцы камуністычнай працы загадчык Аўрамаўскага сельскага клуба С. Бандалік, загадчыца Вялікашэйскай сельскай бібліятэкі П. Кучынская, кінамаханікі М. Лявоніч і М. Прудніцкі.

А. БОНДАР, мастакі кіраўнік Хойніцкага раённага Дома культуры.

Секцыя мастацкага перакладу

Днямі адбыўся арганізацыйны сход секцыі мастацкага перакладу, створанай пры Саюзе пісьменнікаў БССР.

Алказы сакратар праўлення СП БССР М. Такоў прайнарамаў прысутным аб рашэнні сакратарыята праўлення Саюза пісьменнікаў СССР стварыць секцыю мастацкага перакладу ва ўсіх саюзнах рэспубліках. Я. Семянкі расказаў аб наданых заданых пісьменніцка-перакладчыкаў і аб наарадзе па пытаннях мастацкага перакладу, якая адбылася ў Маскве. М. Татур гаварыў аб стане мастацкага перакладу ў Дзяржаўным выдавецтве БССР, паў Юрка Гаўрук — аб неабходнасці планава выдаваць пераклады класічных твораў, аб якасці і становішчы мастацкіх перакладаў з замежных моваў.

Выбрана бюро секцыі перакладчыкаў, у якое ўвайшлі Я. Семянкі (старшыня), М. Татур, Ю. Гаўрук, А. Зарышкі і Хв. Жычка.

Прэм'ера ў Тэатры імя М. Горкага

Дзяржаўны рускі драматычны тэатр БССР імя М. Горкага паказаў у сваім памашканні пасля рамонтную новую работу — спектакль па п'есе А. Арбузава «Дванаццата гадына». Паставіў спектакль ажыццявіла народная артыстка РСФСР В. Радліх. Мастацкае афармленне — заслужанага дзеяча мастацтва БССР А. Грыгар'яніна і мастака А. Кляшчэўскага.

У спектаклі выступілі народны артыст РСФСР С. Бірўкоў, народны артыст рэспублікі А. Абухвіч, Я. Карнавухаў, заслужаны артыст БССР А. Клімава, І. Лакштанава, М. Сокал, артысты Ю. Сідарэў, А. Караскоўскі, Т. Трушына, К. Верамейчык, Р. Янікоўскі, Э. Ашчыннікава і ішчыя.

Р. ВАЛОДЗІН.

СЛУШНЫЯ ПАТРАБАВАННІ

На творчай канферэнцыі Т народзе рэжысёраў прафесіянальных і народных тэатраў, якія былі праведзеныя на Беларускім тэатральным таварыствам, абмяркоўвалася работа тэатраў у сучасных умовах.

У дакладах аб рэжысёры ў савецкім тэатры заслужанага артыста РСФСР В. Плуцка, «Некаторыя пытанні сістэмы Станіславаўскага кіраўніка студыі МХАТ дацэнта В. Радзімынскага, у спрычках слухна ставілася пытанне аб ідэйных папярэжжях мастака, аб яго партыянасці. Асабліва востра асуджалася халоднае раменіцтва.

На канферэнцыі гаварылася аб месцы тэатра сярод іншых мастацтваў (у дакладзе кандыдата філасофскіх навук А. Зіс). На жаль, ёсць шчыра кіраўнік тэатраў, якія калі і не згодны з тым, што тэатр у будучым наступіць месца кіно і тэлебачання, дык свае наўданы і шчыра часта тлумачыць канкурэнцыяй з боку кіно і тэлебачання і лічыць, што кіно і тэлебачанне — у больш выгадным становішчы, чым тэатр.

Спрэчка аб тым, хто ў лепшым становішчы і больш патрэбны, — беспартыйна. Народу патрэбны тэатр, кіно, і тэлевізор. У кожнага з іх свае спецыфічныя асаблівасці. Тэатр моцна жыццёва, неспрыяльна сувязана з глядачом. Калі паглядзець гледацямі і акцёрамі ўстанавіць вачыя ўзгадненні, — мы маем сапраўднае мастацтва, якое прыносіць гледачу вялікую радасць. Гэта магчыма толькі ў тэатры. І калі так бывае, дык гледачы не пераходзяць наведваючы тэатр ні кіно, ні тэлевізор. Але бывае інакш, калі на сцэне, дзелячы б, ёсць усё: жава іграючы акцёры, ёсць выразныя мізансцэны, жывапісныя дэкарацыі, музыка, а спектакль не захваліў і сувязі акцёра з глядачом няма. Гэта таму, што спектакль не вырашае галоўнай задачы — не раскрывае характары чалавека, не стварае тыповыя, праўдзівыя вобразы, г. зн. не ажыццяўляе сваю галоўную сілу. У гэтым выпадку глядаць на дэкарацыі і нават слухаць музыку глядаць палічыць за лепшае ў кінатэатры або ля тэлевізара.

На жаль, спектаклі, у якіх няма глыбокага раскрыцця ўнутранага зместу вобразу, характары можна знайсці ў кожным тэатры.

Вялікую зацікаванасць тэатральнай грамадскасці выклікае рэпертуар. У мінулым сезоне тэатры Беларусі паставілі ўсё тры п'есы беларускіх аўтараў і вельмі мала п'ес рускай класікі. Сярод п'ес савецкай драматургіі былі вельмі слабыя.

Беларускія драматургі ў сёлетнім сезоне працавалі больш актыўна. Напісалі п'есы А. Макаёнак, П. Данилаў, П. Васілеўскі, І. Шамякін. Заканчваюць п'есы і іншыя драматургі.

Творы аб сучаснасці павінны займаць цэнтральнае месца ў рэпертуары нашых тэатраў, але праба рэчыва адмовіцца ад п'ес малачаснага кіно і лаваграфіі, ад такіх, якія фармальна адлюстроўваюць сучаснасць. Нельга дапусціць і такое, калі ў рэпертуары лічыцца сем-восем спектакляў, а іграючыя пераважаюць дзве-тры п'есы, у тым ліку дзяткоў, якіх нахатат «і азін, у полі воін», або сучаснае толькі па фармальным адзнаках п'еса «Мільён за ўсмішка».

Павінна быць у рэпертуары і класіка. Няпраўда, што на класіку не ходзіць глядач. Паспяхова паставілі п'есу «Уладзімер» ў рускім тэатры БССР імя М. Горькага.

кага, «Утаймаванне свавольшчыні Шэкспіра ў Магілёўскім тэатры і іншых аб'явірае гэта.

Выключачым класіку з рэпертуару, мы парухнем пераемнасць тэатральнай культуры, паўзбудзем артыстаў і рэжысёраў магчымы ўзбагачэння мастацтва на выдатных вобразях. А сёння ў Беларускім акадэмічным тэатры імя Янкі Купалы не ідзе ніводнай рускай класічнай п'есы.

Хіба можна прайсці міма таго факту, што да стогодовага юбілею Чэхава ні Тэатр імя Я. Купалы, ні Тэатр імя М. Горькага не паставілі ніводнай з яго выдатных п'ес. Зіклі са сцэны і творы заснавальніка сацыялістычнага рэалізму — Горькага.

Адаптуючы рэпертуары цэнтральнае месца п'есам аб сучаснасці, трэба забяспечыць іх паўнацэннае ўвасабленне. Няўдача спектакля «Вамбух» у Тэатры імя Я. Купалы тлумачыцца ў першую чаргу неглыбокім, прыбліжным раскрыццём вобразаў і палей.

У Гомельскім тэатры пры пастаўцы камедыі «Сярэбраныя вяселле» (рэжысёр Л. Элістон) глыбокую працу над вобразам палімінілі прыёмы прадстаўлення, паставілі п'есу ў плане камедыі палажэння. І наадварот, камедыя «Чашэра пад вялікім дахам», паставленая ў гэтым жа тэатры рэжысёрам Е. Батурынцам, характэрна ў тэатры заслужаным поспехам. Рэжысёр і акцёры правільна вызначылі жанр п'есы і праўдзівая раскрылі характары дзеючых асоб.

Тэатры, якія ідуць па лёгкіх шляхах, уключаючы ў рэпертуар танцыя меладрамы або дэзэнтывы, ставяць спектаклі не па законах сцэнічнай працы, а па законах рамяства, прыносяць вялікую шкоду. Яны не выхоўваюць добрых густаў у глядача.

Прынята рашыненне аб арганізацыі пры Тэатральным таварыстве рэжысёрскай секцыі, задачай якой — сістэматычна аб'яўляючы вопытныя работы рэжысёраў над спектаклямі, распрацоўка праблем акцёрскага і рэжысёрскага мастацтва.

Дакаладчы і ўдзельнікі народнага правільна гаварылі, што вялікае вучэнне Станіславаўскага не паставіла на ўзбраенне рэжысёраў і акцёраў. Пагоня за колькасцю спектакляў, пагоня да асноў сістэмы паслабляе сілу эмацыянальнага ўздзеяння тэатра на глядача. Задача заключаецца ў тым, каб глыбока вымушчваючы жыццё, авалодаваючы тэорыяй і практыкай акцёрскага і рэжысёрскага мастацтва, узяць мастацкі ўзровень творчасці тэатраў.

Адна з асноўных праблем тэатра на сучасным этапе — выяўленне акцёрскай моладзі. Моладзь — не толькі будучае, але і сённяшняе тэатра. Вобразы маладых людзей нашай часу займаюць вялікае месца ў сённяшнім рэпертуары. І гэтыя вобразы павінны ствараць моладзь. Памыслам робяць тэатры, у якіх мала акцёрскай моладзі (напрыклад, Магілёўскі). Тэатры павінны выхоўваць з моладзі артыстаў-грамадзян, якія разумюць, у імя чаго яны прыйдзі ў мастацтва. Ідэянасць і напружаная праца, высокая маральныя якасці — вось што патрабуецца ад маладога артыста.

У сям'ю тэатральных дзеячоў цяпер уваляецца вялікі атрад артыстаў і рэжысёраў народных тэатраў. Задача прафесіянальных тэатраў і ўсёй

тэатральнай грамадскасці — павысіць народным тэатрам.

На нарадзе рэжысёраў шмат увагі было аддадзена працы народных тэатраў, аб'яўляючы вопыт іх работы, арганізацыі дзейнасці і ўсеабакавай дапамогі ім з боку работнікаў прафесіянальнага мастацтва. Прафесіянальны тэатры аказваюць народным тэатрам пастаянную шэфскую дапамогу (Тэатр імя Я. Купалы, Магілёўскі, Гомельскі абласны тэатры і Брэсцкі тэатр імя ЛКСМБ).

Рэжысёр Магілёўскага народнага тэатра В. Барановскі прапанаваў, каб рэжысёры народных тэатраў некалькіх час працавалі асістэнтамі ў прафесіянальных калектывах. Прапанаваў арганізаваць студыю для артыстаў народных тэатраў пры абласных драматычных тэатрах.

Надзвычай каштоўны і плённы вопыт Тэатра імя Я. Купалы, які практычна выступілі вялікіх мастацтваў у спектаклях народных тэатраў. Галоўнае ж у тым, каб прафесіянальны тэатры былі прыкладам і школай мастацкага мастацтва для ўдзельнікаў драматычнага самадзейнасці.

Работнікі тэатраў Беларусі паставілі перад сабой задачу стварыць да ХХІІ з'езду КПСС спектаклі, вартыя нашага гераічнага часу. Выкананне яе патрабуе напружанай працы, рашучай барацьбы за павышэнне мастацкага таварства.

П. ЛЕВШОУ,
адказны сакратар Беларускага тэатральнага таварства.



Актыўна прапанаваў кнігі загады абнавіцтва аддзела Літэрацыйнага гаральскага бібліятэкі імя Янкі Купалы камсамола Валентыяна Ульянава.

Яна шмат чытае, умее паракамендаваць патрэбную кнігу наведвальнікам, аформіла некалькі кніжак выставак, бібліятэчных плакатаў, рэжысёрскія і літэратурныя працы на розных галінах вядуць Валентыяна Ульянава заважча на другім курсе Ленінградскага бібліятэчнага інстытута.

На здымку: Валентыяна Ульянава рыхтуе кнігі для выстаўкі «Вывучайце творы беларускіх пісьменнікаў».

Фота М. Васілеўскага.

ЗАЎСЁДЫ З НАРОДАМ

Сёння опублікава 65 год з дня нараджэння народнага пісьменніка Беларусі Кандрата Крапіва. Яго імя вядома не толькі ў нашай краіне, але і за мяжой. Асабліва дорага імя нам, беларусам. У культуры нашага народа творы Крапіва займаюць значнае месца. Яны шматлікія, рознакаковыя, высока мастацкія, сапраўды народныя.

Кандрату Крапіве — 65 год

Творца біяграфія К. Крапіва пачынаецца з 1922 г., калі ў газеце «Чырвонаярамейская прада» быў надрукаваны на рускай мове яго фельетон «Дзілы-былі». У гэтым жа годзе ён актыва пачынае друкаваць у газеце «Савецкі Беларусь», а затым і ў іншых шматлікіх беларускіх перыядычных выданнях. Сярод пастаў і празаікаў «новага прызыву», розных па сваіх пісьменніцкіх здольнасцях і манеры пісьма, адно з першых месца належыць К. Крапіве. Ужо ў самым пачатку сваёй літэратурнай дзейнасці ён паказаў сабе таленавітым сатырыкам, народжаным самой эпохай.

Ларчы прысвечаны надзвычай трапна характарыстыку грамадзянскага пафосу творчасці Кандрата Крапіва, якую даў М. Лынькоў: «Крапіва прышоў у літэратуру не з якіх-небудзь вузка-літэратурных меркаванняў, не з палгоні за «мастацтвам дэля мастацтва», не дзеля якіх-небудзь «літэратурных забав» і практыкаванняў. Не коўля «спадэсты ружаў», не салаўіныя песні, не інтымныя ўздыкі кахання, не беспартыйны сум па зорках, па блакітных вышнях знаходзім мы ў яго першых творах... Гэта была багатая і карысная дзейнасць першага нашага байкісця, аўтара шматлікіх гумарыстычных і сатырычных вершаў і апавяданняў...»

Гэта сапраўды так. Спачатку штыхам, а потым яром пісьменніцкага самадана змагаецца за народнае шчасце.

Творчасці Кандрата Крапіва вызначаецца імя адной важнай асаблівасцю. У ёй амаль што немагчыма вылучыць (і ў гэтым, бадай, няма ніякай патрэбы) пэўны перыяд, які звычайна называецца раннім перыядам станаўлення. Калі ўзяць для параўнання такіх творчых пісьменнікаў 20-х гадоў, як «На краях усходніх», «Дыпламатычны баран» і творы 40-х гадоў — «Лісі хвост і воўчыя клькы», «Поп і папугай», дык у іх тая ж глыбіня думкі, тая ж апавядальная манера, той жа багаце мовы і фразеалогіі, той жа стыль. Гэтым мы, вядома, не хочам сказаць, што Крапіва не рос творча. Не, проста пісьменнік дэбютаваў у літэратуры стаялі рэчамі. Над іх пераюм беларускага байка дасягнула мастацкай дасканаласці. Гэтак у многім спрыялі фальклорныя адбыткі народнага і прагрэсіўнага традыцыі, якія з'явіліся ў сатырыцы з рускай і беларускай літэратуры.

П'есы К. Крапіва, дзякуючы значнасці і актуальнасці тэм, мастацкай завершанасці, вывелі нашу драматургію на вялікую сцэну. Яго сатырычны ўзгляд на новую, вышэйшую ступень савецкай сатыры. Яго творчасці арганічна ўваходзіць у літэратуру сацыялістычнага рэалізму. Пісьменнік лёгка бачыць тую ідэю, у імя якой можна, самадана працуецца і змагаецца савецкай людзі.

Як бы характарызоўчы тэматыку сваёй творчасці 20-х гадоў, К. Крапіва гаварыў: «З вёскі змяняць дадзеныя прыродныя бруд — задача мая ўдзяна». Пісьменнік сілаю сваёй паэтычнай зоры, байкі, вершамі, фельетонамі і апавяданнямі высмейваў і змяваў гэты бруд з усіх куткоў і закуткаў вёскі, з душы чалавека.

Але было б вайлівай памылкай адзначаць у творчасці К. Крапіва 20-х гадоў толькі так званую сцяжынку тэматыку, тэматыку культуры і быту хлябоў вёскі. У гэты час з'яўляюцца яго выдатныя паэмы «Водкі на міжнароднай падар: «Дігма Нанцы», «У крыжаваных мук», «Вот і авалзень» і інш., творы на самай рознай тэме ўнутранага жыцця нашай краіны.

20-я гады ў творчасці К. Крапіва творамі — аўтка. Наогул рэпертуар вызначаецца ў большасці выпадках пошукамі і густамі самага выканаўцы.

Пакідае жадаць лепшага і музыка таўша. А выступілі акрабатура, ляснішчавы, жангараў праходзіць пад выкладковы музыка «наогул», не звязаную з выступленнем, з яго кудыміністымі момантамі.

Складанасць і прызямасць названых тут задач выдасягнула. Таму дзівіцца, што ў штаце філармоніі няма загадкава музычнай часткі па астраўнаму сектары.

У астраўна Беларусі з'явілі сваіх артыстаў. Многія з іх заслужылі павягу ў гледачоў нашай рэспублікі і за яе межамі. Але прыток новых сіл зусім недастатковы і выкладковы. Наауцальныя ўстанавы, якія рыхтуюць артыстаў для астраўна, існуюць толькі ў Маскве і Ленінградзе. Не вялікая колькасць іх выпускнікоў у асноўным там жа і застаецца.

Не на многа лепшае становішча з музыкой. Нашы выканаўцы спяваюць п'есы Ю. Сяўчанкі, Ю. Сяўчанкі, Г. Вагнера, Я. Глебава, В. Жубінскага, народныя п'есы. Але гэтага яна недастаткова. Спецыяльна для астраўна, вырашаючы не спецыфічныя задачы, кампазітары энтузіясты не пішучы. Інструменталісты таўша адчуваючы востры недахоп беларускіх твораў. З гэтай прычыны ў рэпертуары розных выканаўцаў — адны і тыя ж назвы. А скажам, «Танцавальныя сюіты» І. Жульніча, якія ставілі немінуць для шматлікіх, настолькі заўважна, што ў мяжах рэспублікі не ўжываюцца ўключыць у канцэрты (пры сёіх бесспрычых вартасцях гэтага твора).

Рэпертуарны голад прыводзіць іны раз да таго, што ў праграму выкладзіць трапільныя рэчы немаскоўскіх музычных і паэтычных вартасцяў. А нярэдка імяны гэтых п'ес, разлічаны на густы непатрабавальнага глядача, прыносяць вопытны поспех. Забараніць іх выкананне ў адміністрацыйным парадку — не складана, а вось замяніць іх высакіжаснамі

І. ЛАКШТАНАУ,
рэжысёр Беларускага дзяржаўнага філармоніі.

Ствараць свой рэпертуар

У Маскве надаўна быў сход дзеячоў кінематографіі. У адным выступленні прыводзілася цікавае падручанне: на аднаго глядача тэатра прыпадае амаль шэсць дзесяткаў гледачоў кіно. Асольні вядуць, якія багемныя магчымы кіно ў ідэйна-мастацкім выхаванні.

Але да гэтага часу неск не забавалі, што пасля кіно найбольш папулярныя мастацтва астраўна. Па аператыўнасці астраўна, магчыма, нават пераўзыходзіць (прыкладна, павінна пераўзыходзіць) многія віды мастацтва.

Першасноўва астраўнага праграм, як у кіно і тэатры, — літэратурны і музычны матэрыял. Яксць яго вызначае поспех астраўнага прадстаўлення. Але звароты да пісьменнікаў: «Напішыце што-небудзь да нас!» — у большасці нічога не даюць. За апошні час мы аднойчы атрымалі матэрыял ад В. Зуба, Брыгада, якія пахалала з канцэртам на цалінае зямлі, павезла ўступ і заключіла п'есы, напісаныя для нас п'есам Ю. Сяўчанка. Зрэдку прыносяць сцэнічны і маналогі М. Скрыпка, Вось, бадай, і ўбс. Частушкі, куплеты, фельетоны для астраўна беларускія аўтары не пішучы. Сваёго аўтарскага актыву, ворушаў, якія адчуваюць спецыфіку гэтага жанра, у нас пакуль няма.

Як жа ўсё ж складаюцца нашы праграмы? Даводзіцца заартацца да твораў іх неіматэрыяльных аўтараў, якія пішучы для ўсёй астраўна Савецкага Саюза. Для першага выканання гэта аўтары, зразумела, аддаюць свае творы вядомым артыстам Масквы і Ленінграда. А калі навінкі ўжо са старэйшым, яны рознымі шляхамі трапляюць да нас. І часта здараецца, што ў канцэрты павезлі артыст трапіць ў мінусоваці, дзе гэты матэрыял ужо выканана.

Алімак ці залажыць нас да канца і гэты, апрабраваны ўжо матэрыял? Далека не заўсёды. Тэматыка твораў для астраўна абмежавана, літэратурная якасць іх часта немаскоўская. Аўтары задавальняюцца прымітыўнымі, зношанымі рыфмамі, нескладанымі літэратурнымі «зацішкамі», каб не сказаць — проста штампаць.

Памомсці астраўна яна перапаселены адомымі персанажамі. Стылігі і п'яніцы, гультаі і бюракрацы, халупі і хулгані запойнікі стрэфі частушак і куплетаў, старыкі фельетонаў і інтэрмедзі. Ад іх няма куды дзецца! Яны часта шырока сцэнічна загароджваюць у канцэртах усё астатняе і таму праграма паказівае гледача проста падаўленым.

стварачым напярэдняе ўзбудненне аб нашай рэацыінасці.

Увогуле крытычным поспеху на астраўна з нейкага часу сталі лічыць смех. Смяічыны, нягледзячы ні на што! І гэта часта прыводзіць да якіх-небудзь прадлежых тэм, да якіх мы імкнемся.

Нахай бліжэйшым гумар, нахай абырае сатыра, але дзе ж п'еса савярэжыня, такі заканамерны для астраўна?

Неабходна стварыць свой, беларускі рэпертуар. Беларускі не толькі па мове, але і па тэматыцы, па сістэме вобразаў. Толькі ў гэтым — шлях да самабытнасці і непатраўнасці нашых праграм, да сапраўднага поспеху.

Не на многа лепшае становішча з музыкой. Нашы выканаўцы спяваюць п'есы Ю. Сяўчанкі, Ю. Сяўчанкі, Г. Вагнера, Я. Глебава, В. Жубінскага, народныя п'есы. Але гэтага яна недастаткова. Спецыяльна для астраўна, вырашаючы не спецыфічныя задачы, кампазітары энтузіясты не пішучы. Інструменталісты таўша адчуваючы востры недахоп беларускіх твораў. З гэтай прычыны ў рэпертуары розных выканаўцаў — адны і тыя ж назвы. А скажам, «Танцавальныя сюіты» І. Жульніча, якія ставілі немінуць для шматлікіх, настолькі заўважна, што ў мяжах рэспублікі не ўжываюцца ўключыць у канцэрты (пры сёіх бесспрычых вартасцях гэтага твора).

Рэпертуарны голад прыводзіць іны раз да таго, што ў праграму выкладзіць трапільныя рэчы немаскоўскіх музычных і паэтычных вартасцяў. А нярэдка імяны гэтых п'ес, разлічаны на густы непатрабавальнага глядача, прыносяць вопытны поспех. Забараніць іх выкананне ў адміністрацыйным парадку — не складана, а вось замяніць іх высакіжаснамі

І. ЛАКШТАНАУ,
рэжысёр Беларускага дзяржаўнага філармоніі.

Каіферэнцыя чытачоў

У Інстытуце народнай гаспадаркі імя Куйбышава адбылася канферэнцыя чытачоў часопіса «Малодасць». Бібліятэкар т. Вераб'ева, студэнт т.т. Еўжык, Леус, Міранюк і іншыя гаварылі пра творы, апублікаваныя ў часопісе, выказалі свае пажаданні. Сакратар рэдакцыі часопіса «Малодасць» Ул. Юрвіч, намеснік рэдактара А. Асіпенка расказалі аб працы часопіса. С. Грахоўскі, І. Пятнішкі, Ул. Паўлаў, М. Аўрамчык, М. Скрыпка чыталі свае творы, адказвалі на пытанні студэнтаў.

«Дыпламаты ў спадніцы» з поваду таго, што яе дачка, знатны брыгадзір, «засядзела ў дзеўках». А ў п'есе В. Розова «Няроўны бой» ён пераканальна раскрыта мяшчынская сутнасць Заварынага.

Абелзе гэтыя работы сведчаць аб тонкім разуменні артыскага жанра, аб яе мастацкім такце і ўдумлівым стаўленні да ролі. Гэта характэрныя рысы яе творчага почырку.

Мудрае правіла — няма малых ролей. Ёсць дрыныя акцёры — Александр Паўлаўна старэйшая прычынаў тэатральнай моладзі, з якой яна, як і з самадэійнымі актывамі, заўсёды хвацтва дзельніца багатым вопытам.

Вялікая любоў да тэатра, глыбокае ўсёдадленне яго грамадска-выхавальнай ролі і грамадзянскай адказнасці актыва — вызначальныя рысы ўсёй яе сцэнічнай дзейнасці, якую яна заўсёды сумішчае з актывнай грамадскай працай.

Неўглыба не захваліцца гэтай жаніцярдаснай артыскай, нягледзячы на свой узрост, яна не хоча і чуць пра пенсію, пра заслужыны адпачынак. Настомы працягнік і цяпер поўнасю аддае свае творчыя сілы сцэне.

А. Асторына ўзнагароджана медалем «За доблесную працу ў час Вялікай Айчыннай вайны» ордэнам «Знак пашаны» і ўдостоена высокага звання заслужанай артысткі БССР.

Надаўна Александр Паўлаўна Асторына споднілася 60 год. З іх больш сарака аддадзена сцэне.

Аркады СУРСКІ.
Брест.

ПА СЛЯДАХ НАШЫХ ВУСТУПЛЕННЯЎ

«Каб роднае слова ўзбагачала»

Настаўнік І. Рабкоў у артыкуле пад такой назвай («Літэратура і мастацтва» № 64 за 1960 г.) падзяліўся з чытачамі вопытам работы па выхаванню ў вучыцў любові да роднай літэратуры, да мастацкага слова.

Каб зрабіць гэты вопыт дэбютам многіх настаўнікаў мовы і літэратуры метадычны аддзел Міністэрства асветы БССР і Навукова-даследчы інстытут педагогікі, які савярэжы намеснік міністра асветы БССР тав. С. Умрэйка, распрацоўваючы рэкамендацыі па развіццю і правядзенню пазашкольнай работы.

У першым квартале 1961 г. Навукова-даследчы інстытут педагогікі арганізаваў навукова-педагагічную канферэнцыю па пытаннях выхавання вучыцў у школе (на ўроках, у час пазашкольнай і пазашкольнай работы).

У выніку будучы выданы зборнік дакладаў. У адным з іх будучы сабраны матэрыялы аб правядзенні выхавальнай работы на ўроках беларускай мовы і літэратуры, аб пазашкольнай і пазашкольнай рабоце настаўнікаў з вучнямі.

Нашы майстры тэатра

Сорак год на сцэне

Дунька («Любоў Ярава»). Марфа («Рускія людзі») і многа іншых. Вялікая Айчынна вайна застае Асторыну ў Баронжскім тэатры, з яко-

ўменне арганічна жыць у вобразе робіць запамінальнымі часам і невялікія эпизодычныя ролі ў выкананні А. Асторынай.

Невялікая роля жонкі старшні калгаса Гарошкі ў камедыі «Выбачыце, калі ласка!» Аднак колькі дробнай камедыі, колькі шчырай праўды і непадробнай распытаў уклад артыстка ў перажыванні сваёй гераіні!

Быццам штрыхамі намалеваныя вобраз Барбары, ігуменні каталіцкага маастра ў «Місурыйскім вальсе» М. Пагодзіна, але якую каларытную фігуру скінары і ханжы стварае Асторына ў гэтай ролі. Трэба быць сапраўдным майстрам, каб на сцэне матэрыяле драматурга вылічыць закончаным сцэнічным партртам.

Пераканальна і праўдзіва перадае А. Асторына трагедыю маці ў спектаклі «Будны сны». Героіня твора дамагаецца маральнага выратавання сына, і актыва паспяхова вырашае ў спектаклі складаныя акцёрскія задачы. Каб правільна вырашыць яе, патрэбны не толькі талент пераўвасаблення, але і майстэрства глыбокага псіхалагічнага аналізу.

Можна спаслацца і на іншыя ўданы брэсцкага перыяду творчага жыцця А. Асторынай. Але перш за ўсё адзначым сакавіты да якой вобразавы Крапівай з «Жаніцтвам Балзынінава», які характэрна асаблівым прызначэннем гледача.

Высокую ацінку майстэрства А. Асторына атрымала і за рубжонку, у час гастрольнага паездкі Тэатра імя ЛКСМБ у 1958 г. у братаўню Польшчу.

У бягучым сезоне артыстка парадвала гледача новымі дэкарацыямі працай. У «Хуцары» А. Сабранова яна і захапленым іграе ролю Дар'і Архілаўны, чыю сакавіта перадачы глыбокаму зацікаванасці гэтага



га яна пераходзіць у Ліпскі прыфрантаў тэатр.

Надніска і да друку...

У сталіцы нашай рэспублікі, на адной з цудоўных плошчаў, якая носіць імя народнага паэта Яўба Коласа, размешчаюцца велізарны будынак паліграфічнага камбіната. Прадпрыемства таксама названа імем Яўба Коласа.

Зойдзем у адзін невялікі цэх камбіната — пераплётна-брашуровачны. У ім 750 рабочых. Дваццацідзюгадоў машыніст машыны, якая робіць вокладкі, Мікалай Барысаў расказвае, што іх цэх штодзённа апрацаваў у вокладкі 97 тысяч экзэмпляраў кніг і 76 тысяч брашур. З гэтага цэха кнігі разыходзяцца па кніжных базі і магазінах рэспублікі.

Шмат пішуць нашы літаратары, — гаворыць Барысаў.

Давайце ж расшыфруем гэтак «шмат». Сярод падпісаных да друку кніг, якія выйдуць у гэтым месяцы, — першы том поўнага збору твораў Яўба Коласа, аднагомік вершаў «Бацька мой Нёман» А. Астрэйкі, аднагомік выбраных твораў В. Віці і «Паверка», выбранныя вершы М. Багуна, зборнік «Размова з сэрцам» А. Зорыцкага. Знаходзім тут апавяданні і апавесці І. Мележа «Што ён за чалавек», раман К. Чорнага «Люба Лук'янская», «Лясны фронт» Г. Шчарбаты, апавесці і апавяданні М. Ваданосава «Пераломнае лета», зборнік апавяданняў І. Дуброўскага «Паўз самыя вожны», зборнік М. Лупскага «Прырачэнне», М. Ракінага «Пад адным дахам», апавесці М. Сергіевіча «Новая вясна» і Р. Сабалева «Іду ў жыццё». А вось паэма А. Бажо «Карэвія пакаіда кутар», зборнік вершаў «Палеская рапсодыя» Ул. Дубоўкі, «Ранішнія росы» Ул. Лявінкіна, «Ложак другі» К. Цітова, «Мае вочы» Г. Шуткі, драматычныя творы — А. Волгаскага і П. Макаля «За лясамі дрымуць», М. Гарулёва «Другое знаёмства», В. Зуба «Злаваца не трэба» і інш.

Гэта кнігі толькі па рэдакцыі мастацкай літаратуры Дзяржаўнага выдавецтва БССР. А калі яшчэ пералічыць выданні іншых рэдакцый, напрыклад, дзіцячай і юнацкай літаратуры, дык за гэтым «шмат» стануць многія дзесяткі новых кніг. Машыніст дротаснавальнай машыны Ганна Шумская, якая 16 год працуе ў друкарні, кажа:

— Праз месяц — два, калі пачнуць друкавацца ў спешным парадку падручнікі для школ, будзем пексерэць тэмпы працы. Пра гэта мы ўжо думаем...

На камбінате клопацца выпусціць у свет больш кніг, каб задаволіць вялікі культурны запатрабаванні нашага чытача.

Ніког мы друкуем некалькі ўрыўкаў з кніг, якія падпісаны да друку і неўзабаве выйдуць у свет. Яны толькі што апрацаваны ў вокладкі ў пераплётна-брашуровачным цэху паліграфічнага камбіната, да іх яшчэ не дотрапілася рука чытача, яго вока не прабегала па старонках, якія пахнуць гэтай фарбай і расказваюць пра нашу рэальнасць.

Уладзімір ДУБОўКА

3 кнігі «Палеская рапсодыя»

На аўтобусным вакзале ў Кобрыне

Трымае маі ладны клунак, а сям тры кніжачкі ў руцэ.
— Купілі сыну падарунак?
— Ды не, злавіў ён у раш!

— Як так? Жартуеце, вы, паўна?!
— Які жарты! На кручок злавіў ён цупчачку надрэзных, папаўся добры мянгузок.

Талы ж мяне і папрасіў ён:
«Прадай іх, мама, купімі кнігі!»

А з боку сын стаў шчаслівым, перагартуў старонкі ў іх...

А тут аўтобус.
— Час вам добры!
Мы адвіталіся ў адказ.
Прывітанне незвычайна Кобрын пакінулі на доўгі час...

Яго красую сэрца поўна, яна усюды тут, наўкол.
Сюды і хлопчык той цудоўны з сваімі кніжачкамі ўвайшоў.

Матулю дапамогай ён расчуліў...
Хвіліна урачыстая якая!

Вялікі кошык падняла матуля

Вялікі кошык падняла матуля, а сын маленькай ручкай памагае.

Матулю дапамогай ён расчуліў...
Хвіліна урачыстая якая!

Усход сонца на Прыпяці

Як мур з важкіх, вялізных скал, дубровы ў змрок над раком.
Лаза, чарот, трысьці — як вал.
Туман закрываў іх палюна.

Над верхавінамі дубоў, праз зубастыя вяршыні, струмень барвовых аганькоў, затрапатаў на небе сіні.

Як бярда, змрок. А неба — шоўк.
Шоўк цёмна-сіні, васільковым.
Ён на аснову. А на ўток Ідзе струмень шматкаляровы.

Плыне тканіна ў прастор, над ёй схіліўся ціхі золак.
Ён вышылае свой узор адрозу ў некалькі іголак.

І кветкі казанія ў ім, і птушкі з крыламі распасцёртым.
Шудоўны, казанчы кілім лёг над гэмі і над светам, адлюстраваным у ваде, на хвалях Прыпяці ільвінца.

Падобнага няма нідзе, падобны нават не прысніцца.

І раптам стужкі праз кілім лягалі на небе залатым, у іх праменні залатым растулі ўзоры тыя.

На неба перайшло святло ад урачыстага світаньня. А следам сонца узшыло на васільковым акіяне.

Зашчабяталі птушчыны хор. Затрапатаў аір, чароты. Загаманіў залены бор. Захалясцела ўсё балота.

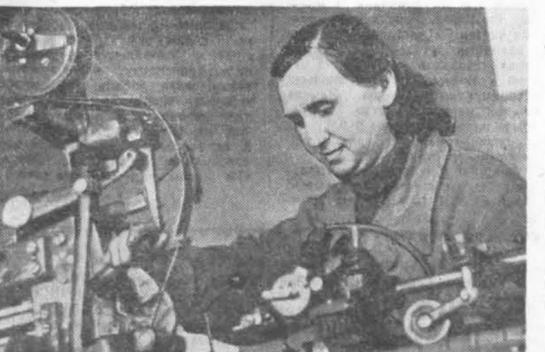
Уперак Прыпяці лягла дарога, тканая з прамення або з крышталю, ці са шкла, ці з самайветнага каменя...

Дарогай раіцца да нас ішла з вышнім, святлом спавіта. І на зямлі была яна, была на небе, у блакітах...

Фінальны акорд

Знікаюць вобразы, адлюстраванія ў ваде, знікаюць пушчы і гаі ў тумане.

А вобраз твой, Палесе, і тваіх людзей — у сэрцы ў маім ніколі не растае.



Ганна Шумская, член брыгады камуністычнай працы, упуэнена, што яе дротаснавальная машына і сёння будзе працаваць добра. Тасачы акуратна сшытыя брашур вырастаюць штабелямі ўздоўж праходаў, а праз дзень — два пойдучы новыя кнігі па ўсёй вялікай нашай Радзіме.
Фота Ул. Крука.

РАЗМОВА ПА ШЧЫРАСЦІ

Мікола СЕРГІЕВІЧ

Перад тым, як заехаць у Залесе, Раманеці агледаў палеткі «Пражэктара». Густая зеляніна шычыла прыкрывала зямлю. Кожная былічка цягнулася да сонца. На двары стаяла тая пара года, калі палі і дугі стракацця шматлікімі колерамі і адценнямі. Жыта, якое шыталі свае вочымі каласкі, шугала шыза-сінімі хвалімі, густа шыцілася ярына; сцяголікі лясны былі шылыя маленькімі прадаўгатымі лісточкамі. Легкай смугай уставала над полем парнасьць. Палеткі «Пражэктара» былі дэбійна дагледзеныя, і Раманеці быў задаловены: тут адчуваўся руплівага гаспадарскага рука.

— Напорысты чалавек, гэты Мініч, — гаварыў Раманеці шафэру, падзямляны ўвечары да Залесе. — Дастаў і гатукоўкага насення, і засеў яго след. Акуль і энергія ў яго бярэцца!

На дароку яны дагледзілі хлопца з дзідзьмі. Шафэр парок падруціў машыну да іх і ўключыў фары. Дзідзьмына не вытрымала вострага святла і далонямі прыкрыла вочы.

— Ды гэты ж залескі трактарыст Косцік! — пазнаў хлопца шафэр. — А дзідзьмына...
— Сядзіце, падзяў, — адчыніўшы дзверцы, запрасіў Раманеці. — Дзідзьмына ў таскама знаю — Эма.

Косціку стала някватата, што сведкам яго сустрэць з Эмай «з'явіўся сакратар райкома. Але Эма не разгубілася.

— Дзякуем. Тут недалечка, а нам спяшасца няма куды. Дойдзем як-небудзь.

— Ну, як хочаце... Пехатою, дык пехатою, — засмяяўся Раманеці. — А ў мяне справа да вас, Эма. Чапольскі мне сказаў, што першаймай кніжэрт у вас прайшоў удаля. Трэба, каб вы са сваім калектывам на раённай сьнезе выступілі. Падтрымуйцеся, у суботу падаралі машыны на вас.

— Чуў? — спыталася Эма ў Косціка, калі яны засталіся ўдвая. — Пра нас ужо ў раёне ведаюць. Падзелілі ты ў суботу ў Стабін. Добра? А ў нашым Раманеці гаварыў з шафэрам.

— Ну, як? Сэрца зайкала, калі убачыў Косціка з такой красуняй? Га? Набось, і сам бы не супражыў прайсці з Эмай.

— Калі ж мне хадзіць, баранку з рук не выпускаю.

— Такі з цябе хлопеч, што часу на каханне не маеш. — І ўжо сур'езна: — Хорошая дзідзьмына! А не працавала, кожны глядзеў на яе зусім панішаму. Малалізеці Мініч, знайшоў месца чалавеку і, відаць, па душы.

Калі Раманеці і Коля зайшлі ў праўленне, у пакоі сядзеў Мініч. Ён праглядаў нейкія паперы. Заўважыў сакратара, ён адарваўся ад іх і пакардыўся:

— Каб, здаецца, суткі былі не дваццаць чатыры гадзіны, а ўсіх, скажам, сорак, старшын работа знайшлася б. Толькі на чытанне дзідзьмы траціць не менш дзюво гадзіны. Пішуць і пішуць з міністэрстваў, з розных упраўленняў і аддэлаў, з вобласці і з раёна. І кожны пра сваё. Проста бяда...

— Ну, пра райком ты гэтак не скажаш, — усміхнуўся Раманеці. — Мы дамовіліся на бюро: ламеш пісаніны, больш самім бываць на месцы. Ды наогул цяпер усё ж не столькі пера-сылаецца папер, як раней. А бывала, як сяляці ся ў нас за дзень воз у раён прывязваў і воз з раёна адпраўляў. За радкамі і літарамі людзей жывых не бачылі.

Хутка, пачуўшы аб прыездзе сакратара райкома, у канцелярыю, нібы на які сход, пачалі сходацца калгаснікі. Яны віталіся з Раманецім за руку, садзіліся, хто дзе мо аб проста стаялі. Сакратар прысеў ля стала і закурываў.

— Дык як жыццё, залесцы? — пытаўся ў прысутных.

— Вос і нішто сабе, — першым адказаў Іван Бычкоўскі. — Пакрысе пачынаем падмаца на ногі.

— У вас сёння сход будзе ці праўленне? — запытаўся Раманеці да Мініча.

— Ніякага праўлення, ніякага сходу, наколькі я знаю, — апыраўся адказаў старшыню Адаў Сяковіч. — Даўно быў сакратар у нас. Прыйшлі хось паглядзець на яго. Ці памалалізеці, ці пастараў, ці падрос, ці памешаў.

— І як вам здаецца?

— Такі ж малады, такі ж доўгі, ніна-нінуля, як і быў, — зачынуў Адаў. — Розніца хіба толькі тая, што раней у ботах прыязджаў, а зараз чаравікі надзеў.

— Значыць, розніца ёсць усё ж — жартавуў Раманеці. — А ў вас, якія змены за гэтыя па-тара месяцы?

Аповесць «Новая вясна», з якой узяты гэты ўрвак, прысвечаны сямнаццаціму жыццю чалавечай вёскі.

...Інжынер Пётр Мініч пакаіда Мінск і вёдзе працаваць у вёску. Ідзе агоньні сход, на якім калгаснікі павіны абраць старшыню. Каго? «Дваццацімі старшын — і якой-нага людзкая». Надаралі дзідзьмы калгаснікі на гарадскога чалавек: мо і ён прыхаў, каб пабудавец сабе хату?

Многа цяжкасцей далялося пераадолець Мінічу ў працы. А тут яшчэ жонка, і мінулым прастая якаясь дзідзьмына, адважыла ад вёскі, не хоча ехаць туды.

Паступова, крок за крокам, паказвае М. Сергіевіч свайго героя ў пераадоленні цяжкасцей, у сутыкненнях з рознымі людзь-мі.

— Трэба было ўдзень прыехаць, самі ўбачылі б, — кінуў хтосьці з кутка.

— Пасяліў ах людзі, у час, жанчыны лён пра-палолі, пачалі папар узімаць пад жыта, — да-кладваў той жа гаваркі Адаў. — Яшчэ што? Свайней адкармілі трох і прадалі на рынку. Раз-жыліся на грошы, і людзі нават па два рублі на працадзень атрымалі. Не хадзім болей па хлеб у горад. А зараз касіць збіраемся...

— То ўсё я ведаю.

— А хіба дрэнна?

— Не.

— А тое, што мы сіласныя ямы зацэментавалі, вы ведаеце? — уставіў слова Бычкоўскі. — Эх, паглядзеці б, нідзе такіх няма. Свайнарык закон-чылі, кароўнікі пачалі будаваць...

— А клуб, а школа, — эню ўмяшаўся Адаў. — Нідзе ў раёне пра саман не думаюць, а ў нас ён робіцца. Увесь двор услаў, сохне. Падмурак пад клуб закладлі. Пабудуем — Стабін пазайзросціць. Пакажыце, старшыня, праект.

Мініч дастаў з шафы аркуш паперы, расклаў на стала. Кожны калгаснік бачыў яго, нават доб-ра ўважліў і будучы клуб і школу. Аднак усё роў-на мужчыны згрудзіліся ля стала.

— Клуб разлічаны на трыста пядзязецт месц, — тлумачыў Мініч. — Шэсьць метраў вы-шыні. У левым крыле, у чатырох пакоях, — кал-гасная канцелярыя і аграэхнічная лаборато-рыя, у правым — бібліятэка з чытальняй залай. Пры ўваходзе фазе, а над ім — балкон. Над бу-днінай узвысіцца вежа са шпілем.

— Ого, якая раскоша! Яшчэ і вежа...
— А яна і будынак упры-гожыць, і па-жарную вышку замяніць.

— Ого, якая раскоша! Яшчэ і вежа...
— А яна і будынак упры-гожыць, і па-жарную вышку замяніць.

— Ого, якая раскоша! Яшчэ і вежа...
— А яна і будынак упры-гожыць, і па-жарную вышку замяніць.

— Ого, якая раскоша! Яшчэ і вежа...
— А яна і будынак упры-гожыць, і па-жарную вышку замяніць.

— Ого, якая раскоша! Яшчэ і вежа...
— А яна і будынак упры-гожыць, і па-жарную вышку замяніць.

— Ого, якая раскоша! Яшчэ і вежа...
— А яна і будынак упры-гожыць, і па-жарную вышку замяніць.

— Ого, якая раскоша! Яшчэ і вежа...
— А яна і будынак упры-гожыць, і па-жарную вышку замяніць.

— Ого, якая раскоша! Яшчэ і вежа...
— А яна і будынак упры-гожыць, і па-жарную вышку замяніць.

— Ого, якая раскоша! Яшчэ і вежа...
— А яна і будынак упры-гожыць, і па-жарную вышку замяніць.

— Ого, якая раскоша! Яшчэ і вежа...
— А яна і будынак упры-гожыць, і па-жарную вышку замяніць.

— Ого, якая раскоша! Яшчэ і вежа...
— А яна і будынак упры-гожыць, і па-жарную вышку замяніць.

— Ого, якая раскоша! Яшчэ і вежа...
— А яна і будынак упры-гожыць, і па-жарную вышку замяніць.

— Ого, якая раскоша! Яшчэ і вежа...
— А яна і будынак упры-гожыць, і па-жарную вышку замяніць.

— Ого, якая раскоша! Яшчэ і вежа...
— А яна і будынак упры-гожыць, і па-жарную вышку замяніць.

— Ого, якая раскоша! Яшчэ і вежа...
— А яна і будынак упры-гожыць, і па-жарную вышку замяніць.

— Ого, якая раскоша! Яшчэ і вежа...
— А яна і будынак упры-гожыць, і па-жарную вышку замяніць.

— Ого, якая раскоша! Яшчэ і вежа...
— А яна і будынак упры-гожыць, і па-жарную вышку замяніць.

— Ого, якая раскоша! Яшчэ і вежа...
— А яна і будынак упры-гожыць, і па-жарную вышку замяніць.

— Ого, якая раскоша! Яшчэ і вежа...
— А яна і будынак упры-гожыць, і па-жарную вышку замяніць.

— Ого, якая раскоша! Яшчэ і вежа...
— А яна і будынак упры-гожыць, і па-жарную вышку замяніць.

— Ого, якая раскоша! Яшчэ і вежа...
— А яна і будынак упры-гожыць, і па-жарную вышку замяніць.

— Ого, якая раскоша! Яшчэ і вежа...
— А яна і будынак упры-гожыць, і па-жарную вышку замяніць.

— Ого, якая раскоша! Яшчэ і вежа...
— А яна і будынак упры-гожыць, і па-жарную вышку замяніць.

— Ого, якая раскоша! Яшчэ і вежа...
— А яна і будынак упры-гожыць, і па-жарную вышку замяніць.

— Ого, якая раскоша! Яшчэ і вежа...
— А яна і будынак упры-гожыць, і па-жарную вышку замяніць.

— Ого, якая раскоша! Яшчэ і вежа...
— А яна і будынак упры-гожыць, і па-жарную вышку замяніць.

— Ого, якая раскоша! Яшчэ і вежа...
— А яна і будынак упры-гожыць, і па-жарную вышку замяніць.

— Ого, якая раскоша! Яшчэ і вежа...
— А яна і будынак упры-гожыць, і па-жарную вышку замяніць.

— Ого, якая раскоша! Яшчэ і вежа...
— А яна і будынак упры-гожыць, і па-жарную вышку замяніць.

— Ого, якая раскоша! Яшчэ і вежа...
— А яна і будынак упры-гожыць, і па-жарную вышку замяніць.



Парушыўся звычайны рытм машыны, якая робіць вокладкі. Машыніст Мікалай Барысаў адрозу заўважыў непаладкі. Яшчэ хвіліна — і сотні колшаў і рычачкоў эню загавораць суладна і спакойна.

Анатоль АСТРЭЙКА

СОНЕЧНАЯ ВУЛІЦА

Малодзі Мінскага камвольнага камбіната

Дзідзьмына к хлопцу туліцца Курчавай галавой. Сонечная вуліца, Сонечная вуліца, Сонечная вуліца!

Харэц варштаты ткацкай. Складзец праці гімн. Марлы вы юнацікі!.. Быць добра маладым,

На Сонечнай на вуліцы І працаваць і жыць. Сонечная вуліца, Цябе як не любіць!

Берэты і хусціначкі Пярэсцяць раніцою. Ты мая дзідзьмыначка З русавага касой!

Пяноч варштаты ткацкай. Складзец праці гімн. Марлы вы юнацікі!.. Быць добра маладым,

На Сонечнай на вуліцы І працаваць і жыць. Сонечная вуліца, Цябе як не любіць!

Берэты і хусціначкі Пярэсцяць раніцою. Ты мая дзідзьмыначка З русавага касой!

Пяноч варштаты ткацкай. Складзец праці гімн. Марлы вы юнацікі!.. Быць добра маладым,

На Сонечнай на вуліцы І працаваць і жыць. Сонечная вуліца, Цябе як не любіць!

Берэты і хусціначкі Пярэсцяць раніцою. Ты мая дзідзьмыначка З русавага касой!

Пяноч варштаты ткацкай. Складзец праці гімн. Марлы вы юнацікі!.. Быць добра маладым,

На Сонечнай на вуліцы І працаваць і жыць. Сонечная вуліца, Цябе як не любіць!

Берэты і хусціначкі Пярэсцяць раніцою. Ты мая дзідзьмыначка З русавага касой!

Пяноч варштаты ткацкай. Складзец праці гімн. Марлы вы юнацікі!.. Быць добра маладым,

На Сонечнай на вуліцы І працаваць і жыць. Сонечная вуліца, Цябе як не любіць!

Берэты і хусціначкі Пярэсцяць раніцою. Ты мая дзідзьмыначка З русавага касой!

Пяноч варштаты ткацкай. Складзец праці гімн. Марлы вы юнацікі!.. Быць добра маладым,

На Сонечнай на вуліцы І працаваць і жыць. Сонечная вуліца, Цябе як не любіць!

Берэты і хусціначкі Пярэсцяць раніцою. Ты мая дзідзьмыначка З русавага касой!

Пяноч варштаты ткацкай. Складзец праці гімн. Марлы вы юнацікі!.. Быць добра маладым,

На Сонечнай на вуліцы І працаваць і жыць. Сонечная вуліца, Цябе як не любіць!

Берэты і хусціначкі Пярэсцяць раніцою. Ты мая дзідзьмыначка З русавага касой!

Пяноч варштаты ткацкай. Складзец праці гімн. Марлы вы юнацікі!.. Быць добра маладым,

На Сонечнай на вуліцы І працаваць і жыць. Сонечная вуліца, Цябе як не любіць!

Берэты і хусціначкі Пярэсцяць раніцою. Ты мая дзідзьмыначка З русавага касой!

П

